

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Hozzájárulások:

 Helyben: Negyedévre 3 korona

 Előre: Negyedévre 12 "

 Előre: Negyedévre 5 "

 Előre: Negyedévre 20 "

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:

Rásló József.

Egyeszedik ára 4 fillér.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal:

 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Vajudnak a hegyek.

— okt. 16.

Igazán csodálatos jelenségei s még különösebb tanulságai vannak ennek a szerencsétlen hosszú válságnak.

Ha történetére visszapillantunk, szinte lehetetlennek látszik a sok ellentét és ellenmondás.

Lármás kisebbség kezdte a harcot a — katonai létszám felemelése ellen.

Az obstrukció erőszakos eszközeit minden jó hazafi elítélte.

Ekkor azonban a feleslegesen és makacsul előtérbe tolt kérdés leszorult a napirendről s a közjogi ellenzék a vita hevében a legcsekélyebb politikai megfontolás nélkül rálépett a 67-es kiegyezés alapjára s tüzzel-vassal kezdte védelmezni a kiegyezési törvényt, melyet elvei szerint a hazára veszedelmesnek, tehát eltörleendőnek tart.

Ha akkor a szabadelvűpárt észszel, tudással és honszerelémmel kiveszi a kisebbség kezéből az agitáció fegyverét: egy nap alatt helyreállt volna az ország békéje s világraszóló neveltség ölte volna meg az obstrukciót.

Mert van abban valami hihetetlenül torz neveltségesség, hogy a függetlenségi párt, a kiegyezés halálos ellensége, hónapokon át a kiegyezési törvény XII. szakaszába kapaszkodik és azt életre-halálra védelmezi.

De a boldogtalan szabadelvűpárt nem volt sem elég okos, sem elég bátor, sem elég politikus, apró házi torzsalkodásokban, személyi féltékenykedésben elfecsérelte idejét és erejét és a rosszkor, alkalom és alkalmasság híjával haretérre hurcolt kérdés a kisebbség hadi felszereléséből a nemzet becsületbeli ügyévé növekedett.

Hogy történt ez? minek tépjük fel a sebeket? Tény, hogy a szabadelvűpárt elkövette fenállása óta

a legvégzetesebb hibát: hallgatásával tévedésbe ejtette az országot és a nemzet, minthogy a többség, politikai bizalmának alkotmányos létteményese, nem nyilatkozott, kénytelen volt maga nyilatkozni, hogy a *nemzeti akarat* rejtve ne maradjon.

Igy esett, hogy az obstrukció eszközeit mindenki elítélte, de az obstrukció célját mindenki helyeselni kezdte.

A helyzet még akkor sem volt annyira zavaros, hogy a kibontakozást el ne érthetjük volna, ha a szabadelvűpárt bátran, egyenesen a dolgok élére áll.

A szabadelvűpárt azonban tovább hallgatott és helyette megszólalt *Klopi*.

Ez a válságot egyszerre más irányba terelte. Azóta nemzeti becsület, alkotmányos jog, törvényes igazság kérdése az ügy.

Mert azóta nem arról van szó, hogy helyes-e most a magyar vezényszót követelni? arról sincsen szó, hogy szükséges-e, sürgős-e, megvalósítható-e, az ország békéje érdekében nem nélkülözhető-e ez a 36 évig elmulasztott reform? Most már az egyetlen kérdés az: *van-e hozzá törvényes joga e nemzetnek?*

A nemzet hiába várta erre a határozott feleletet a szabadelvűpárttól. Kénytelen volt tehát *maga a nemzet kimondani, hogy az 1867. XII. t. c. alapján a nemzetnek joga van a magyar hadsereghez s a magyar vezényszóhoz.*

A nemzet ezt világosan kimondotta. De tovább megyek. A nemzetnek ezt az akaratát, ezt a törvényes igazát helyesli, vallja az országgyűlési szabadelvűpárt óriási többsége, sőt talán egy-két ember kivételével minden tagja.

És a szabadelvűpárt még sem ezen az egyetlen helyes, célra vezető alapon kereste s keresi a kibontakozást.

Ha a szabadelvűpárt nyíltan kiáll a nemzet elé s kimondja, hogy a törvény: törvény, semmi szükség engedményeket követelni, *minden, a mit a nemzet akar, benne van a törvényben, ettől a jogától tehát a nemzetet senki el nem ütheti*: akkor a béke rögtön helyre áll. A nemzet megnyugszik és megbizik a szabadelvűpártban és *nem követeli a törvény statáriális végrehajtását*; mert a dolog nem sürgős, a nemzet várhat, a míg egyéb életbevágó ügyei el nem intéződnek.

E helyett azonban összes politikusaink vajudnak, szabadelvűpárt és kilences bizottság, államférfiak és fejbőlintők, nemzetiek és ószerek együtt és külön mind abban fáradoznak, hogy a vajudó hegy egeret szüljön.

Attól tartunk, hogy az eger meglesz, de a béke nem!

Harc a vámokért.

Irta Havas Miksa.

A zímankós politikai viszonyok között alig érünk rá a ügyet vetni arra az erőteljes mozgalomra, mely Nagybritania népét izgatja és foglalkoztatja. Pedig a kérdésnek mikéntje bennünket is igen közérdekel, hisz nem kisebb dologról van benne szó, mint arról, hogy Anglia vámot vessen az élelmi szerekre is.

A mozgalom élén Chamberlain áll, ki legutóbb a cukor-kérdésben megmutatta, hogy amit akar, azt igazán akarja. A cukor-ügy rendezése reánk nézve elég kedvezően végződött, ebből megtanulhatuk, hogy Anglia lakossága eltűri, hogy megdráguljon fontos élelmicikke, csak azért, hogy a gyarmatok nádeukra könnyebben versenyezzenek Európa repacukrával.

A gyarmatokért az angol nép tud áldozni, különösen az utolsó háború után, mikor kiderült, hogy a nehéz órákban a gyarmatok hűen ragaszkodtak az anyaországhoz, azt vérrel és pénzzel támogatták.

Ezt a hangulatot akarja a nagyra-törő Chamberlain kiaknázni, saját elveinek érvényesítésére. Nagybritania helyett Nagyobb Britannia a jelszó, a mi azt jelenti, hogy a gazdasági érdekek

TOLNAI DÁNIEL

Debrecen, Piac-utca 49. szám
a főpostával szemben.

ajánlja legnagyobb választéku raktárát férfi-, női- és gyermekcipőkben.

Legjobb minőség.

Olesó arak.

révén, azokat a kincses gyarmatokat szorosabban fűzze magához a sziget-ország-hoz.

Az első terv az volt, hogy anyaország és gyarmatok vámegyesületbe lépnek, aképen, hogy egymás áruit díjmentesen bocsátják át a határon, de minden más országból jövő ipari cikket és nyers terményt erősen elvámolnak. A gyarmatok nem lelkesedtek ezért az eszméért, mert féltik saját iparukat Anglia erőteljes gyaráitól. S ez reájuk nézve nagyobb veszteséget jelentene, mint a mennyit megér az a kedvező helyzet, hogy gabonájukat jobban tudnák Angliában értékesíteni.

Ez a felfogás világosan kiderült azon az értekezleten, melyet a gyarmatok képviselői a koronázás alkalmából Londonban megtartottak. Chamberlain nem adta fel a harcot, csak módosította tervét s jobban simult a tengerentuli birtokok törekvéséhez. Mai álláspontja az volna, hogy a gyarmatok elvámolhatják az angol ipari cikkeket, Anglia pedig hasonló kép kezelheti a gyarmatokból jövő nyers terményeket, de kölcsönösen kedvezményben részesítik egymás áruit, a többi országgal szemben.

Ha Ausztrália, Kanada meg a többi hasonló terület kisebb vámot szed az angol gyártmányok után, mint a német, francia, hollandi cikkekért, akkor körülbelül ki van zárva, hogy oda más jószág bejusson, mint az, mely Anglia védőjegyével büszkélkedik és emellett életképes maradna a belföldi ipar is, melyet óvna a kisebb nagyobb vámtétel.

Ehhez járulna, hogy a nagyszabású angol piac kedvezményben részesítene a kanadai búzát, az ausztráliai húst, a nyugotindiai cukrot, mint a vén Európa termékét. E tervvel szemben a gyarmatok már nem oly merevek.

Feltétlenül igaz azonban az, hogy a vámok életbeléptetése után az angol ember drágábban élne. Cobden Rikárd tiszteletre érdemes tevékenysége erős nyomokat hagyott az angol közélet felfogásában s a félszázad alatt meggyőződtek, hogy a szabad kereskedelem mellett a hármass egy királyság fejlődik és gazda

godik. Hajóik bejárják az egész világot, a fuvarozásból milliókat keresnek, Evvel karöltve jár, hogy a hajó biztosításokból övéké a legnagyobb haszon. Ott Londonban összpontosult a messze vidékre menő a távolból jövő áruk értékének kifizetése s a jutalékból Anglia szépen keresett.

Hajlandó-e mind ezt Albion népe kockáztatni? felel-e a kipróbált rendszert az ismeretlen új rendszerrel? Ha tisztán gazdasági szempontok volnának az irányadók, bizonyára nem kellene félni a világnak a változástól. De ott a politika, a drága politika. A nagyobb Britannia eszméje megbüvöli a józan népet is és elvállalják a nagy terhet, csakhogy vakitobbban ragyogjon az angol lobogó.

S Chamberlain tud a szívhez szólni munkába viszi a Amerika és Német ország iránt létező ellenszenvet, felkorbácsolja a szenvedélyeket s magával ragadja az ingadozó tömeget. Ehhez járul hogy a kormány feje Balfour ingadozik. Beszédei, iratai kétértelműek. Barátkozik a szabad kereskedelem embereivel, de a védővamos irányzatot sem itéli el. A kormánynak e gyengesége Chamberlain erőssége, akadálytalanul működhetik s toborozza hibeit.

Gyengék vagyunk mi ahhoz, hogy beleszóljunk a nagyszabású mozgalomba; irányításához mivel sem járulhatunk, de kötelességünk azt eleven figyelemmel kísérni, hogy az esetleges változások ne találjanak bennünket készületlenül. — Angliának ez az erőlködése talán felébreszti a kontinens államaiban az összetartás érzetét, a nyomás alatt talán közeledünk a középeurópai vámunióhoz, mely sok nemes férfiú özetlen óhaja és ideális működésének célja.

A világ legdrágább anyaga.

A rádium.

A csodák kora még korántsem járt le, mert napról napra bukkannak föl rejtelmek, a melyeknek bár létezésüket eismerni vagyunk kénytelenek, elménk magyarázatát adni nem tudja.

Sokszor ilyenformán egész sor meggyökeresedett tudományos tételt dönt halomra egy-egy felöltő titokzatosság, milyen példának okáért a nem régóta ismert rádium.

Ez az új anyag egyike a föld legdrágább testeinek, mert sok száz tonna szurokföldet kell földolgoznia a vegyésznek, míg a rádiumból egy keveset elő tud állítani.

Mégis már a minap gyár alakult Németországban, mely árjegyzése szerint egy gram rádiumot nyolcezer koronáért, egy kilót tehát nyolc millió koronáért fog előállítani.

A mint ebből látható, a rádium ez idő szerint a föld legdrágább anyaga és árban tizszeresen fölülmulja az eddig legdrágábbnak ismert fémeket, a galliumot is, a mely kétszázharminczorta drágább az aranyánál.

A rádium a Lénárt Röntgen sugárral egyező éterhullámzásokat hoz létre, de óriási erénye, hogy bármely pillanatban rendelkezésre áll tékozlóan szórt sugaraival és semmiféle mellék apparátust nem igényel.

Nagy a jövője tehát az orvostudományban, mert egy vékonyka üvegsövecske, mely belőle alig egy milligramot tartalmaz, épp oly hatásos, mint a bajosan kezelhető drága induktorok.

A rádium sugaraknak a baktériumokra gyakorolt hatását Pfeiffer R. és Friedberger E. német biológusok figyelték meg legújában. Ők körülbelül 25 milligramm rádium bromiddal kísérleteztek s úgy találták, hogy a sugaraknak nagy hasznát lehet venni a lép infekciózus megbetegedéseinek és a kolera, valamint a tifusz legsúlyosabb eseteinek, a hol a rádium sugarak vagy megölték, vagy legrosszabb esetben is megakadályozták fejlődésükben a bacillusokat.

De a rádium azonkívül hogy esodás sugarait pazarul ontja, még arra is képes hogy világítson. Már egy parányi elégséges belőle arra, hogy világosság szórására serkentsen egy cinkpalcát. Az így nyert világosságnak az a haszna van, hogy nem jár vele a hőség, mely a mai világító anyagok fényerejének csaknem

A fácán-csempész.

Irta: Bársony István.

A gyorsvonat teljes igyekezettel zakatolt Budapest felé. A kocsik megiehe tősen tömve voltak. Egy elsőosztályú kocsiszakaszban nagyon vig társaság anek dottázott. Vadászok voltak ott, akik egy mást licitáltak tul a nagyotmondásban.

A koci folyosóján jókora szállitmány mindenféle vad hevert a vadászat sikerének a bizonyítékául.

Gazsi bácsinak nem valami jó napja lehetett, komoran szivta a szivarját s hallgatagon türte, hogy a társai évődje nek vele. A gonosz csontok nem tudtak betelni egy elhibázott fácán emlegetésével, amely ott kelt fel a Gazsi lába elől a répa közül és a Pieper Diana üdvözlő dörgése közt evezett tovább nagy vigan.

— Hagyjátok el, szólt közbe az ügyész ur hangos bahotával, legalább nem kell neki fogyasztási adót fizetni érte. Bezzeg majd megnyuzza a finánc a híres Nimródokat, akik tele tarisznyával dicsekszenek.

Ez bizony komoly ijesztés volt. A vadászok kaptak az alkalmon s jól meg szapulták a mélyen tisztelt pénzügyi kaspacitásokat, akik az ilyen bolond adókat kitalálják.

De igazán bolond adó is az. Látszik, hogy olyan emberek ütötték nyélbe, akik hallottak ugyan valamint harangozni, de maguk sohasem huzták a harang kötelét. Mert különben lehetetlen, hogy vadászember létükre, ugy adóztatták volna meg a vadgalambot, mint a foglyot. Horrendum dictu! . . . Egyik is, másik is tizenhárom jut át a vámrubikonon, pedig a vadgalamb hitványság, semmi, nem is uriasztalra való; az ember lövi, mert löni mulatságos, gyors lévén és szívós. De uri vadász a eselédjének adja peccenyjét. A fogoly ellenben a legelső peccenye, finom delicia, minden gourmetnak az inyét csiklandozza, igazi érték tehát. És a finánc egy kategóriába teszi vele a vadgalambot. Mintha a kacsot gyémántnak nézhetné valaki: Aztán ott van a fürj, annak a vámjá csak egy és fél krajeár, pedig még nagyobb finomság, mint egy kinőtt fogoly s a háromnak a vámjá összesen még felényi sincs mint egy fogolyé. Hol van itt az arány? Egy moesári szalonka vámjá tizenhárom krajeár, pedig a moesári szalonka nem ritkaság, mint az erdei szalonka és testre nézve csak akkora, mint egy fürj.

Egyszóval a derék fináncnak fogalma sincs arról, hogy hogyan kellett volna az arányt megállapítani, hisz ő nem természetűdős.

Ki nem fogytak a vadászok a zugolódásból s végre az sült ki, hogy ha valaki nem röstel fináncolatlan dohányt pipálni, hát akkor abban sincs ám semmi ha mások meg a fináncolt fácántól irtoznak.

De mikor olyan rizikóval jár a csempészet!

A fináncnak árgusszeme van s csak odaszagol egy pakktáskához, már kierz belőle a rejtegetett vadat.

Az egyik fiatal cimborá elszólta magát:

— No, már pedig el nem fogna a finánc, ha én csempészni akarnék! Négy kakast is bevinnék így la, a szüröm alatt, hogy nem is sejtene egy finánc sem.

— Már azt szeretnénk látni! . . . De azt megnézzük! . . . Fogadjunk, hogy nem mered megkockáztatni? Fogadjunk, hogy rajtavesztesz? . . . Zudult felője a sok ijesztés.

— Nohát fogadjunk, nem bánom. Tíz üveg pezsgője folylyék a vesztesnek. Mindjárt akadt, aki tartotta. Az ügyész belecsapott a fiatal ember tenyerébe.

— Hej Józsi, Józsi! megbánod, hu hogott Gazsi bácsi, mint egy halálmadar. Csuffá leszel, ha megcsip a finánc.

Már hiába volt a rémités mert állott a fogadás. S hogy idő se legyen a gon

Igyunk Avas-ujfalusi „Oroszlán“

természetes égvényes savanyu gyógyvizet, üvegenként 12 fillér. Kapható kizárólag a Schwartz féldohánytözsdeben. Piac-utca 29 sz, városházával szembe

96 százalékat pocsékolja el, hanem a születő energia tisztán, mint fényrezgés jelentkezik.

Megemlítjük még, hogy 1 gram rádium akkora hőt is tud fejleszteni, mely sok száz köbméter vizet képes fölforralni. Látnivaló tehát, hogy ez az új anyag forradalmi átalakulásokra van hivatva a kalorikus expanziós gépeknél.

KÖZIGAZGATÁS.

× **A róm. kath. iskolák építkezési ügye.** A városi tanács a felekezeti iskolák segélyezése színében vett kölesön terhére a róm. kath. iskoláknál szükségessé vált iskolai építkezésekre tudvalevőleg árlejtést hirdetett. Az árlejtést meg is tartották, de mielőtt a mérnöki hivatal költségvetése és tervei szerint az építkezéshez hozzá fogtak volna, a róm. kath. iskolaszék beadványban a meglévő terveknel és költség többlet nélküli cél szerűbb s egyuttal tanterem szaporítással járó építkezés elrendelését kérte a tanácstól. A tanács e kérelemre helyszíni szemlét tartott s ennek alapján az iskolaszék kérelmének helyet adott. A tanács végül tegnapi ülésében újból foglalkozott az ügygyel s a v. főmérnök javaslata alapján elhatározta, hogy miután a beadvány és helyszíni szemle alapján új tanterem építéséről és azoknak, az eddigi tervek től eltérő elhelyezéséről van szó, utasítja v. mérnöki hivatalt, hogy a főmérnök javaslata szerint is ezen iskolai építkezések céljára új költségvetést és építkezési tervet készítsenek. A tanács tehát az ezen építkezések céljából szeptember hó nap 18-án tartott árlejtést nem hagyja jóvá s az építkezést az új terv és költségvetés elkészítéséig s egy újabb árlejtés megtartásáig egyelőre függőben tarja.

× **Katonai vegyes felülvizsgálat.** A katonai felülvizsgálati vegyes bizottság ma reggel 9 órakor a Pavillon laktanyában tartja meg Puky Gyula főispán polgári elnöke alatt s a kiküldött katonai hatóságok képviselői előtt a szolgálatra bevonult, de szolgálatra képtelennek je-

lentkezett önkéntesek fölött a felülvizsgálatot.

+ **Lemondás a nyugdíjigényről.** Említettük már, hogy Ábrahám László volt városi t. főügyész állásáról lemondott, úgy azonban, hogy nyugdíj igényeinek jogosultságát fenn tartotta. Amint értesülünk a volt városi t. főügyész a tanács hoz tegnap benyújtott beadványában most már nemcsak állásáról, hanem eddig fentartott nyugdíj igényeinek jogosultságáról is lemondandott.

× **A jog és pénzügyi bizottság ülése.** A város jog és pénzügyi bizottsága Vecsey Imre v. főjegyző elnöke alatt e hónap 19-én délután fél 4 órakor a városháza nagytanácstermében ülést tart.

+ **Tanácsülés.** A város tanácsa tegnap reggel 9 órától déli fél 1 óráig a városháza nagy tanácstermében Kovács József polgármester elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen a tanács a felmerült folyó ügyeket intézte el.

EGYHAZ és ISKOLA.

A róm. kath. iskolák Deák-ünnepi. Folyó hó 17-én városunk kath. tanítzetei is egyenként fényes ünnepélyvel ülik meg a haza bölcsé születésének év százados fordulóját. Helyéu is van, hogy megüljék. Hadd álljon ideálként, a jövő reményei előtt az a szellemóriás, a ki kard nélkül, bölcsességével szerezte vissza nemzetünknek, azt, a mit karddal kezünkben elvesztettünk. az édes magyar hazát! . . . A kath. főgimnázium ünnepélye d. e. 9 órakor hálaadó istentisztelettel kezdődik. Innen 10 órakor az intézet tornacsarnokába vonul az ifjuság, s ott az ünnepély további műsora a következő lesz: 1. Erkel Himnusz. Eneklí a Főgymn. Enekkar. 2. Megnyitó beszéd. Mondja a főgimnázium igazgatója. 3. Tóth Kálmán. Deák Ferenc emlékezete. Szavalja Darvas György VIII. o. t. 4. A magyar nemzet politikai érettsége és Deák Ferenc kora. Tanulmány. Irta és felolvassa Finda Antal, főgimn. tanár. 5.

Nagy S. Nemzeti ima. Eneklí a Főgimn. Enekkar. 6. Pósa Lajos. Mi a haza? Szavalja Balogh Zsigmond, IV. o. t. 7. Deák Ferenc emlékezete. Alkalmi beszéd. Irta Kostyák József, VIII. o. t. Előadja Simonyi István, VIII. o. t. 8. Szász Károly. Deák sirja. Szavalja Pósa Lajos, VIII. o. t. 9. Egressy. Szózat. Eneklí a Főgimn. Enekkar.

A Svetits zárda ünnepélye d. e. 10 órakor ugyanacsak hálaadó istentisztelettel kezdődik, melynek végével fél 11 órakor az intézet dísztermébe vonul a leány sereg a további ünnepségekre, melyek programja a következő: 1. Himnusz. Eneklí a zárdai énekkar. 2. Tóth Kálmán. Deák Ferenc emlékezete. Szavalja Horváth Irma II. tankép. növ. 3. Emléke széd Deák Ferenc felett. Irta és felolvassa Bonyhádi Percel Eta IV. tankép. növ. 4. Radó Antal. Éji látogatás. Szavalja Klobusiczky Erna továbbképző növ. 5. Egressy. Szózat. Eneklí a zárdai énekkar.

Az elemi iskolák Deák-ünnepélye nem együttesen, hanem külön-külön lesz. Istentisztelet után mindegyik osztály a maga tantermébe megy, hol a Himnusz eléneklése után az osztály tanítója megmagyarázza növendékeinek a nagy nap jelentőségét. Azután szavalnak, s a Szózat eléneklésével végzik az ünnepélyt.

Ugy a kath. főgimnázium, mint a Svetits zárda és az elemi iskolák ünnepélyére a t. c. szülőket és tanügybarátokat ez uton is tisztelettel meghívja és szívesen látja az igazgatóság.

Az ev. ref. egyház gazdasági gyűlése tegnapi d. u. 3 órakor volt. Elintézésre kerültek kölesönök és kisebb folyó ügyek. Elnök Vecsey Imre, jegyző Somogyi Pál volt.

Az ev. ref. leányiskola igazgató tanácsa. Az ev. ref. felsőbb leányiskola igazgató tanácsa Kiss Albert elkész. elnöke alatt ma délutáni 3 órakor az intézet helyiségében a folyó ügyek elintézése végett ülést tart.

dokkodásra, éppen az utolsó előtti állomásról indult tovább a vonat, már nem lehetett sokat tétovázni.

Jósi hirtelenében főpróbát tartott a csempészetből, magára kapta a szűrét s négy kakasfácánt kettesével összekötve ráakasztott a derekára. Azután jobbra balra fordult, s fogadta a cimborái gratulációját büvészkedéséhez.

Csukugyan elég jól eltűntette a fácánokat.

Alighogy készen volt, már berogott a vonat a végső állomásra. Hordárok rohantak be a kocsikba, felkapkodták a vadászok holmiját s vitték kifelé. Egyik a Jósi puskáját és bőrdíjét ragadta meg s rohant vele. Most már igazán nem volt mit tenni, mennie kellett a hordár után.

Hogy el ne veszítse szem elől, lihegve sietett utána. Hosszu szűrét össze fogta elül, hogy belé ne botoljék.

— Ember! — szólt hozzá hirtelen Gazsi bácsi, aki mellette ment — véged van, szétnyílt hátul a szűrőd s a sok fácánfark mind a földet söpri. Olyan vagy, mint egy páva.

Jósi elsápadt.

Erre nem gondolt. Atuly bátran indult a kalandnak, oly holtra rémülten állott meg egyszerre.

Csak most jutott tudtára, hogy mi vár rá, hogyha felfedezik. Az, hogy ki tudja hányszorosan kell majd a fogyasztási adót leszurnia, még csak baj se lenne; de mily látványosság lesz az, ha a fifikus finánc kárörvendő arca libenti fel a szűrét s ő ország-világ csodájára ott fog állani azzal a furesa fécán dekorációval.

Az egész utazóközönség köréje fog gyűlni, harsogó kacaj kíséri; a barátai megtagadják, elszökösnek mellőle s azután majd örökösen csufságba járnak vele. Bele kell ebbe bolondulni.

Mindez egy másodperc alatt villant meg agyában.

De már késő volt, nem vonulhatott vissza.

Ha most odaáll a finánc elé s töredelmes vallomás teszi a fécánokról, akkor is kisé a turpisság s hozzá még gyáván szenved a vereséget.

Ment hát sápadtan és gépiesen előre.

Fél kezével göresösen kapaszkodott Gazsi bácsiba, aki részvéttel támogatta.

Ugy rémlett neki, hogy a fécánok kasok mind a négyen egyszerre kezdik csipkedni, csiklandozni s mintha mind egyik éppen most akarna leszakadni a

derekáról, hogy egyszerre csak kipottyan a szüre alul.

Ajulás környékezte. Bizonyos, hogy ha egy finánc véletlenül megszólítja, a nagy erős ember menten összeroskad.

Támolyogva vonszolta magát odább és úgy kimeresztette a szemét félelmében mint aki kísértetet lát.

Egyszer csak azt érezte, hogy valaki nagyot lödít rajta s ő bent van egy bérkocsiban.

Abban a percben kitért rajta a hideg meleg. Fázott és mégis izzadt. A szája kiszáradt. Hangot sem tudott adni. Otthon rögtön langyos fürdőt vett, forró teát ivott, azután lefeküdt s tizenkét óra hosszat halálos nehéz álmodt aludt.

Jó, hogy meg nem öszült.

Másnap prezentálták neki a barátai négy fécán fogyasztási adójának a nyugtatványát, amit egyikük hirtelenében sietett kifizetni, hogy baj ne legyen a tréfaból, a vállalkozó embert megtalálják csipni a fináncok.

De Jósi, aki erről az óvatossági rendszabályról előre nem értesült: égre földre esküszik, hogy életének legszörnyebb pillanatai azok voltak, amikor a négy fécánkakast becsempészte a buda pesti vámon.

Vadászok figyelmébe. Fegyverek és teljes vadász felszerelések nagy választékban jutányos áron szerezhetők be **Borsos Kata** cégnél városház épület.

A boglya kemence mellől.

Ifj. Móricz Pál új könyve.

okt. 16.

A mit a nemzet szive érez, annak kifejezésére hivatott a nemzeti irodalom. Így hát a nemzet ajka az író.

De ha megfigyeljük az újabb irodalmat, azt az elszomorító tapasztalást tesszük, hogy az vagy nem tud hozzá férni a nemzet szívéhez, vagy pedig hazug az ajak, tehát nem hű tolmácsolója a nemzeti léleknek.

A tisztá, színmagyar író, a ki szellemében, tárgyában, gondolkodásában és nyelvében egyaránt magyar, ma már a legnagyobb ritkaság.

Ilyen megbecsülni való ritka igaz magyar író ifj. Móricz Pál, a kinek minden betűje a nemzeti ősi forrásból fakad.

Egyszerűsége a magyar népjellem tükré; cicomája a magyar nép természetének virága. Szinte kiérzik minden írásából a nemzeti vér lüktetése. A romlott izlésű, idegen lelkű olvasó nem érti meg, nem is tudja magába szívni ifj. Móricz Pál alkotásainak harmatos tisztaságát. De ennél nagyobb dicséret nem koszoruzhat oly igaz magyar író, minő ifj. Móricz Pál, a ki lelkéhez forrott az ősi vén szín magyarságnak s romlatlan gyönyörűséget szerez a néplelek ismerőinek.

Ifj. Móricz Pál, most hogy egy időre megszabadult a lelket megőrítő napi sajtó keserves robotjától és szabadon szállhat a nemzeti költészet vadvirágos mezejére, megint bokrátaiba kötött egy somó szép hajdusági történetet és oda kívánja az öreg magyar históriák kedvelőinek.

Benső örömmel fogadjuk élénk lépését, szívesen hallgatjuk mesemondó szavát.

Ifj. Móricz Pál eddig megjelent művei a következők:

A magyar föld urai regény (Szeged 1898), — Szabad Hajduk régi történetek (Szeged, 1848—49-iki szabadságharci esztörténetek (régii honvédek elbeszélései után) Szeged 1900, II-dik Rákóczi Ferenc története a nép számára írva) Budapest 1900, Nagy Napoleon császár története (a nép számára írva) Budapest, 1900, — A kurta nemesek földjén regény (Debrecen, 1901), — Ocskay brigadéros története (Szeged, 1902), — és végül még Prágai gheetto képek című fordított kötet.

Ajánljuk az olvasó szeretetébe új könyvet, a kilencediket, melyet most ad ki, a következő felhívással fordulván a közönséghez:

A boglya kemence mellől

cím alatt adom ki legújabb könyvem. Magam adom ki e könyvet, mivel semmiféle irodalmi klikkel, semmiféle irodalmi üzrekllel nem állok összeköttetésben, tehát magam vagyok kénytelen kiadni történetemet.

Ez már a kilencedik (megjelent) kötet könyvem lesz, melyekről — igaz! — a velem, az én darabos, nyílt magyarsággal szemben sok tekintetben elfogult sajtó csak részben vett tudomást, de nemzeti irodalmunk több vezető férfia, a legérdemesebb mesterek többen buzdítottak és szép elismeréssel nyilatkoztak műveim felől. . . . Ezen buzdító tudatban és ilyen magamra hagyatottságomban határoztam el, hogy magam leszek művem kiadója, ámbár kellemetlen és feszélyező reám, hogy kénytelen

vagyok, mint valami kezdő, egészen zöld író ösmerőseim támogatásátigénybe venni, hogy minden tekintetben magyar kötetem megjelenését az előfizetés nyújtásával tegyék lehetővé.

Teljesen átérzem ezen helyzetnek a fonákságát, a kellemetlenségét, de kényszerítve vagyok mégis csak ehhez folyamodni, mert egyrészt nincsen módomban a kötet kiadásához, másrészt félttem írásaimat az elkallódástól, mert ha műbecsők nincsen is, de ama világ, melyből képeimet rajzoltam, a legigazibb magyar világ. Egy részben kipusztult vagy kipusztulófélben levő világba vezettem olvasóimat, a mely világ kell hogy minden magyar emberre vonzó, érdekes és sok tekintetben tanulságos legyen és a melynek midőn az elhullajtott kalászeit tarlózatom, ebben a becsületes munkában talán a tolakodás szégyenpirja nélkül állhatok elétek és kérhetem segítségeteket.

Ez elmondottakból — azt hiszem — ti is megértitek helyzetemet, ti is látjátok, hogy nem haszonlesés, nem hiszagság vezet a könyvkiadásra, mert mindeneken fölül helyezett fajomat akarom gyöngye erőmhöz mértén szolgálni, midőn az általános nemzeti rongyosodás és kivetkező középette a hajdusági, az alföldi fehérmeszelt boglya kemence mellett tanácsadó öreg magyar barátainak és atyámfiaiának a pislogó méces enyhe világítása mellett folytatott beszélgetéseit, öregebb időkől elevenített emlékezéseit, derűs, hamisítatlan magyar gondolkodását, az okos arcu magyar alakoknak sajtóságon bűvös bájos világát figyegetvén, rajzolgatván, könyvet adok ki és könyvet ajánlok a ti jóindulatokba.

A boglya kemence mellől című könyvem, — melynek a XVIII.—XIX-dik századból eredendők a történetei — két részre oszlik: az I. részben hajdusági történeteket kötöttem bokrátaiba, a II. részben pedig egyéb alföldi öreg magyar történeteket. Mintegy 18—20 hosszabb és rövidebb történetből kerekedik ki ez az egész kötet, melynek izléses, tetszetős kiállításáról Hoffmann és Kronovitz elős mert jónévű debreceni nyomdatulajdonosok gondoskodnak. És, hogy minél inkább terjedjen e könyv, — hogy egyszerűbb anyagi helyzetben levő magyar testvéreim is megszerezhessék azt, a 10 ivre terjedő vaskos kötet árát 1 koronában, azaz ötven krajcárban szabom meg, sőt azoknak, a kik szívesek lesznek a kötetre megrendelőket, illetve előfizetőket gyűjteni, minden gyűjtött 10 (tíz) előfizető után tiszteletpéldányt adok. A kik komolyan érdeklődnek vállalkozásom iránt a kik csakugyan elő akarják segíteni egy becsületes magyar könyv megjelenését, szíveskedjenek a megrendelési ívet, az előfizetési pénzeket nevére Debrecenbe a Hoffmann és Kronovitz nyomdájába (Piac-utca, főpostával szemben) küldeni, még pedig legkésőbb f. évi november hó nap tizenötödik napjára. — Megjegyzem, hogy a kiknek a gyűjtőívet elküldöm, azok az előfizetési pénzek felvételére is jogosultak. Még megjegyzem azt is, hogy vidéki előfizetők a rendes postai szállítási költséget (20 fillért) is fizetik.

Debrecen, 1903. október hónap.

Bizodalmassal tisztelettel:

Szabad Hajdu.

(ifj. Móricz Pál.)

író.

HIREK.

Napló.

Iparmúzeum nyitva minden vasárnap és ünnepeken

Nőegyleti szöv. ipar tanműhely nyitva — vasárnap kivételével — mindennap délután 7—12-ig és délután 2—6-ig.

Okt. 17. Deák ünnep a róm. kath. főgimnáziumban d. e. 10 órakor. Ugyanaz, j. az ev. ref. főiskolában.

Okt. 18. Munkás dalgyűjtés a Bikában. — Deák ünnep a kaszinóban. — Lőverseny.

Képkiallítás lesz.

A műpártoló egyesület előkészülete,

okt. 16.

A város művészi életének, a nemes izlés fejlesztésének csaknem egyetlen zászlóvivője a műpártoló egyesület, mely tavaly mindjárt megalakulása után, esodás szívósággal és lángoló ügybuzgalommal legyőzve minden akadályt, oly sikereket ért el, a melyek régi, gyökeret vert egyesületnek is dicsőre váltak volna.

Az idén a műpártoló egyesület fokozott munkakedvvel és tiszteletreméltó aldozatkésztséggel lát hozzá, hogy a város művelt közönségének kellemes, tanulságos és művészi értékű téli szórakozást szerezzen.

A műpártoló egyesület intéző bizottsága már hozzá is fogott szép tervei megvalósításához.

December elején megnyitja a képkiallítást, mely még becsesebb és nagyobb méretű lesz, mint a tavalyi volt.

A budapesti képzőművészeti társulat mindenben segítségére lesz a hasonló célokra törekvő egyesületnek, mely ma még a kezdet nehézségeivel küzd és nem számíthat sem a kormány, sem a városi hatóság támogatására. Egyetlen erőssége a közönség érdeklődése, e nélkül bizony minden támogatás hiányában kénytelen lenne feloszlani! De az egyesület bizik a sajtó s a nagyközönség támogatásában s reméli, hogy küzdhet tovább is a közizlés nemesítése s a képzőművészet megismertetése érdekében.

Bizony az idén szokatlanul nagy nehézségekkel kell megküzdenie az egyesületnek. — Nincs közművelődési palotánk, nincs hol rendezzük a kiállításokat.

A zenede, a kereskedő társulat nem engedhették át termüket, a Margit fürdő nagy terme, mely pedig a képek felállítására s legjobb volna, egyes napokra bárbe lévő adva, meg nem kapható.

Nem maradt tehát más hátra, mint az iparos testület díszterme a város bérházának második emeletén. Nagy baja, hogy a második emeleten van, de hisz szük, hogy közönségünk legyőzi közmondásos ellenszenvét a lépcsők iránt s tömeges látogatásával megmenti a tárlatot a veszteségtől, a mely a nagy költségek folytán fenyeget.

Az intéző bizottság mindent elkövet hogy minél nagyobb számu s minél nagyobb művészi becsü képeket mutasson

kifogástalanul teljesíti

Hrabéczy Antal

ruhafestő és tisztító intézete,

Debrecen. Széchenyi-utca 42

Őszi és téli ruhák
tisztítását

— Férfi ruhákat szakember javítja és vasalja. —

be a közönségnek, különösen azoknak a kik nincsenek abban a helyzetben, hogy Budapesten és más nagyobb városban rendezett kiállításokat látogathassanak.

Reméljük, hogy most az új tagok tömegestől fognak jelentkezni, mert a tagság sok előnnyel jár. Ingyen látogatják a kiállítást, családtagjaik mérsékelt árú jegyeket kapnak s minden tag részt vesz a képsorsjátékon. Tavaly 9 darab művészi becsü kép került sorsolás alá s mivel a tagok száma 250 volt, a nyerési esélyek meglehetősen nagyok voltak. Természetes, ha a tagok száma nagyobb lesz akkor jóval több kép kerülhet kisorsolás alá.

A kiállítás december 15 napjaiban nyílik meg s 8-10 nap marad nyitva, Melegen ajánljuk a közönség figyelmébe a derék műpártoló egyesületet.

A tagsági díj nagyon csekély, az előnyök pedig felette kedvezőek, valóban illenek és a debreceni közönség műveltségéhez méltó lenne, ha a tagok száma legalább ezerre emelkednék.

A műpártoló egyesület a decemberi nagy képképzés után országos érdeklődésre érdemes művészestét rendez a Bikában, továbbá egy estére díjtalanul megszervezi a színházat, a melyben páratlan nagyszabású művészi előadást rendez.

Tavasszal azután lesz megint műkedvelők tárlata s húsvétkor nagy művásár.

Deák-ünnep a kaszinóban.

— okt. 16.

Holnap lesz száz esztendeje annak, hogy Deák Ferenc megszületett.

Az egész országban hálás kegyelettel ünneplik e napon Deák Ferenc emlékét.

Törvényhatóságok, testületek, tudományos és irodalmi társaságok rendeznek emlékünnepeket. Az ország összes iskolái szintén megemlékeznek e napon Deák Ferencről.

Debrecenben, az iskolák városában, valamennyi iskola emlékünnepet ül holnap.

A város és a megye nem ünnepel külön, hanem a társadalmi emlékünnepe rendezésére a Csokonai-kör szövetkezett a kaszinóval s a két testület vasárnap dél előtt együtt tartja Deák-ünnepét.

A debreceni kaszinó és a Csokonai kör egyesült rendezőbizottsága meghívót adott ki az emlékünnepre, mely Deák Ferenc születésének százados évfordulója alkalmából vasárnap, okt. 18-án dél előtt fél 11 órakor lesz a kaszinó nagy termében.

A kibocsátott meghívó szerint az emlékünnepen a kaszinó és a Csokonai kör tagjai és ezek hozzátartozói vehetnek részt.

A kaszinó és Csokonai kör együttes Deák-ünnepének műsora ez:

1. Szózat. Éneklí a város dalegyet.

2. Megnyitó beszéd. Mondja Szunyogh Sándor, a kaszinó elnöke.

3. Ünnepi emlékbeszéd. Tartja Dobiecki Sándor, országgyűlési képviselő, a Csokonai kör alelnöke.

4. Deák Ferenc emlékezete. Óda, írta Lampérth Géza, szavalja Vargha Domokos theologus.

5. Himnusz. Éneklí a városi dalegyelet.

* A Csokonai kör drámai pályázata. A Csokonai kör által hirdetett Telegdi Kovács féle pályázatoknak tegnap, okt. 15-én járt le a határideje. A határidőn belől a következő pályaművek érkeztek be:

1. Két teleség, jelige: Csak azért is dongó.

2. Perényi Gábor, jelige: Ti lengtek itt mécesem körül, ti népem ősei.

3. Debreceni régi jó világ, jelige: Ora és labora.

4. A koronáért, jelige: Le az álarcoddal.

5. A fekete lovak, jelige: Mózes II. könyve, XX. rész 7. verse,

6. A fekete ember, jelige: Jaj annak, a kit késő bánat ér.

7. Enyingi Török Bálint, jelige: Te benned biztunk eleitől fogva.

8. Gábor diák, jelige: Légy jó polgár, de jó hazafi is.

* Nagy tűz a fővárosban. Schneider Dávid művirágkereskedőnek a József kör ut 62. sz. a házban levő üzletében tegnap délelőtt — mint fővárosi tudósítónk jelenti, — az égő gázlámpa izzó harisnyája valamitől széthullott és darabjai a lámpa alatt levő viaszt tartalmazó hor-dóba estek, a viasz egyszerre lángot fogott és egyszerre mind ugyanakkor gázrobbanás is történt. Az üzlethelyiség és raktár a közeledő halottak napjára tekintettel, telve volt a koszorukhoz szükséges anyaggal és ez a sok gyulékony portéka egyszerre lángtengerré lett. A gyári helyiségekben 30 fiatal leány volt alkalmazva, a kik azonnal menekülni igyekeztek, de ötven az égő raktárban rekedtek, ahonnan csak súlyosan megsebesülve lehetett őket megmenteni, közülök egy meg is halt. Utóbb, a mikor már a tűz oltók a romokat eltakarították, egy megsebesedett holttestre akadtak, a kinek személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. — Későbbi távirat jelenti, hogy a szerencsétlenség áldozatai közül kettő haldoklik és a többi sebesült leány állapota is veszedelmes. A fővárosban ez az újabb halálos tűzkatasztrófa irodázatos izgatottságot keltett. A városban arról beszéltek, hogy a párisi áruház szerencsétlensége megismétlődött, tiz tizenkét leány beleégett a tűzbe, csak titkolják. De ez a híresztelés nem igaz. A tűz egyébaránt jelentékenyebb anyagi kárt nem okozott.

* Lóverseny. A helyben állomásozó cs. és kir. 7. sz. Vilmos huszárezred tisztikara e hónap 18-án vasárnap déli fél 1 órakor a lóversenytéren belépti díj nélkül lóversenyt rendez. A minden évben szépen sikerülő lóversenyre felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

* A jogászság kérelme az ügyvédekhez. A debreceni jogász ifjuság nevében ifj. Ozory István jogásznök a következő kérelmet intézte a helybeli ügyvédekhez: Tekintetes ügyvéd ur! Mint a Debreceni Joghallgatók Segítő-Egyesületének elnöke az egyesületi alapszabályok 55 §-ának megfelelőleg azon kérelemmel járulok a tekintetes ügyvéd urhoz, hogy ha gyanakornokra, nevelőre vagy más, a joghallgató társadalmi állásával összeegyeztetendő munkásra van szüksége, — helybeli joghallgatót kegyeskedjék alkalmazni. Amennyiben ilyen munkást méltóztatnék keresni, a legnagyobb készséggel fogok és fognak tisztviselő társaim alkalmas egyént ajánlani. Debrecen, 1903. október hó 15-én.

* Joghallgatók köre. A jogász ifjuság új egyesülete, a melyről a lapokban is már annyi szó esett, végre megvalósul. A jogászoknak több évi küzdelmébe került, hogy csak a reményét is megkapják annak, hogy magukat a hittanhalgatók tól teljesen elkülönítsék. — Második éve már, hogy ifj. Ozory István a jogászok vezetője és az ő tevékenységének köszönhető, hogy az idén meg fog valósulni a joghallgatók külön köre. Most kezükre játszott a jogászoknak az a körülmény is, hogy a könyvtárnok választásnál történt visszaélések a két minden tekintetben különböző ifjuság közt teljesen kiélesítette a helyzetet. A jogászság körében nagy is a lelkesedés. Nemesak szóval, de tettel is törekcsenek céljuk megvalósítására. Önmaguk adják össze nagy buzgalommal az alapítke összegét. Oláh Miklós és Kiss Pál joghallgatók 50-50 koronával léptek be az alapítók sorába. A többiek is nagyban készüldnek, hogy majd a karácsonyi szünet alatt meglágyítják az öregek szívéét 50 korona erejéig.

* Adakozás. Özv. Balassa Károlyné urnő a siketnémák debreceni iskolájának alapja javára 10 koronát adományozott, melyet az egyesület nevében hálásan köszön Füleky Pál pénztáros.

* Halalozások. Az anyakönyvi hivatal a következők halálát jelentette: Kóris Ferenc ev. ref. 8 éves, Szabó Andrásné ev. ref. 65 éves, Stefányi János ev. ref. 18 éves, Kerekes Tamás r. k. 25 éves, Gombácsi Z. r. k. 12 napos, Csörnyei Piroska ev. ref. 4 napos.

* A pálinka áldozata címen megirtuk tegnap a kis Török Mariska szomorú esetét. Tudósítónk felkereste a beteg lányt a kórházban. Ott fekszik halványan az I. sz. pavilon földszinti termében kissé jobban érzi magát és bizik felgyógyulásában dr. Hutiray, ki lekiismeretes gondossággal fáradozik megmentésén. — Tudósítónk kérdésére elmondta Török Mariska, hogy tettét már megbánta, ámbár az életnek sem örül, mert tudja, hogy felgyógyulása után ismét szenvednie kell dologkerülő és részeges apja miatt. Szegény anyja, kinek Mariska 20 közül egyedül életben lévő gyermeke, zokogva panaszkolta el elzüllött férjének — ki munka bíró erőtlen ember — viselt dolgait. Dolgozni nem szeret, de azért megköveteli feleségétől — ki az egész családot saját keresményéből tartja fenn, hogy pálinkára valóval rendszeren ellássa. Egyizben már rá is lőtt feleségére, de a golyó nem talált. Más alkalommal pedig fejével akarta feleségét agyon ütni, mivel azonban a kaput bezárták előle, vak dühében azt törte össze. Arra a kérdésre, hogy: miért nem válik el az urától, az asszony azt felelte, hogy több ször ott akarta már hagyni, de miná

annyiszor megöléssel fenyegette őket. — Bizony ez nagyon elszomorító dolog, pedig ez mindennapos eset, különösen az alsóbb rétegekben. Az ember szíve elfacsarodik, ha látja a sok szegény munkás család nyomorát, az elesen év szedett rongyos gyermekeket, az éhező, ütlegektől kék foltos feleséget, a családfelelőstől felduzzadt arcát. Mindez pedig csak halvány képe a pálinka romboló hatásának.

* **Összegeit gyermekek** Nagy sz rencsétlenség történt tegnap délután Felső Józsián a Hartstein féle birtokon. Két 6 éves paraszt fiucska gyufával ját szott, eközben egy rakás száraz tengeri haj lángot vetett és mind a két gyermek nevészerint Tóth Józsefet és Radó Józsefet veszedelmesen össze égette. A kis Radó gyerek anyja, látva a bajt, fiának segítségére sietett, eközben ő is karján és lábain égési sebeket kapott. Mindhármójukat beszállították a debreceni közkórházba. Tóthot benn tartották öt talán sikerül megmenteni, de Radó menthetetlen, haza is szállították, de az orvosok véleménye szerint valószínűleg utközben meghal. Anyja könnyebb sebeit szintén bekötözték és utasításokkal el látva őt is elbocsátották.

* **Rác Pali a Bikában.** Ma este Rác Pali a híres budapesti cigányprimás a Magyarai Testvérekkel együtt hangverse nyez az Arany Bika kávéházában.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonok, barátok és jóismerősök, kik forrón szeretet édes apánk temetésén megjelentek és ez által a bennünket ért mérhetlen csapást enyhíteni szivesek voltak, fogadják ez uton is szívből jövő halás köszönetünket. Debrecen, 1903. okt. 14 én. Dr. Kalmár Barnáné, Konez Berta, Konez Lajos, Konez Dezső.

* **Rövid hírek.** Hivatásának áldozata. Demeter Gézát, a kassa oderbergi vasut kralováni állomásán alkalmazott tisztviselőt a vasárnap éjjel berobogó egyik vonat elgázolta. A szerencsétlen tisztviselő e hónapban akart nősülni. — A szultán gyásza. A török szultán egyik fia Ahmed herceg a napokban meghalt, találjon vigaszt a megmaradt tíz gyermekében. — A ki nagyban dolgozik. Kugelineisten Emil, a prágai Eichenann és társa cég hivatalnok a több mint fél millió korona értékben váltót hamisított, letartóztatták. — Kedélyes fegyház. A lisszaboni központi fegyházban egy titkos pénzhamisító műhelyt, egy korcsmát és egy báltermet fedeztek fel, amely utóbbiban a férfi és nőfoglyok éjszakánként nagy bálokat csaptak. — Veres párbaj. Aradon e hó 13 án Porteleky László és Aranyossy Benő kardpárbajt vívtak, a melyben mindketten súlyosan megsebesültek.

* **Legmodernebb írógépem van.** védi vagy kereskedői irodákba ajánlkozom! Cim: Írógép, Posta restante Helyben.

* **A jótékony nőegylet által létesített** szövőipar tanfolyamra tanuló növendékek ismételtén fölvetetnek. A féléves tanfolyam u. i. most veszi kezdetét ismételtén. A mult félévben tanfolyamunkra járt tanulók már teljes gyakorlatot nyerve di járt dolgoznak, megkeresve kitarító szorgalom mellett 35—40 koronát havonként. Kérjük azért mind azokat, a kik szeretnének biztos keresetforráshoz jutni, ragadják meg az alkalmat és iratkozzanak be a szövőipar tanfolyamra. Itt alkalmuk nyílik teljesen díj nélkül elsajátítani egy különösen a nőkre nézve fontos és köny

nyü iparágat és alkalma nyújt a nőnek arra, hogy családja körében dolgozva, hozzájáruljon a megélhetés nehézségeinek leküzdéséhez.

Jelentkezni lehet a Stefánia Árva-háznál e hó folyamán d. e. 8—12 óráig, d. u. 2—6 óráig mindazoknak, kik 14-ik élet évüket betöltötték, sőt férjes nők is, csak kifogástalan előélet és ugyan olyan magaviselet kívánatik meg, erre igen nagy gond van fordítva. Az elnökség.

Kaiser Salamon Debrecen. Hatvan-utca 2. szám. Részletfizetésre minden áremelés nélkül, évi lakással bíró hitelképes családoknak, uri, női divatárúk, fehérművek, férfi, fiu és lányruhák, tükör és képek raktára.

Az Arany Bika kávéházában ma este Magyarai Testvérek zene-kara játszik.

A kormányválság.

Saját tudósítónktól.

Budapest okt. 15.

A szabadalvűpárt kilences bizottsága még nem állapodott meg véglegesen. Minden erre vonatkozó hírlapi közlés téves és félreértésen alapul. Egyes pontozatokra nézve még eltérések vannak, de remény van arra, hogy a megegyezés a szombati ülésig okvetetlenül megtörténik.

A szabadalvű pártban a hangulat a mai nap folyamán is nyugodt volt s a többség még ma is feltétlenül bizik abban, hogy Lukács László lesz a miniszterelnök, a kinek jövetele szerintök a bé két jelenti.

Ezt árnyalat nélkül az egész szabadalvűpárt óhajtja.

Andrássy Gyula és Tisza István gróf ma délután utaznak Bécsbe. Céljuk az, hogy a kilences bizottság megállapodásait megismertessék a koronával és Lukácssal. A szabadalvű párt felfogása szerint mindketten újból Lukácsot fogják ajánlani a királynak.

Ezzel szemben Bécsből a következők jelentik; Lukács László pénzügyminiszternek ő felségénél történt kihallgatására vonatkozólag elterjedt hírekkel szemben mértékadó helyről a következőkről értesülünk: Lukács pénzügyminiszter már Budapesten leghatározottabban kijelentette, hogy Bécsbe való meghívásának célja nem a kabinetalakítással való megbízásban rejlik, mert illetékes helyen e tekintetben nézetei teljesen ismeretesek. Azonban Lukács pénzügyminiszter legkészségesen rendelkezésre bocsátkozott a végből, hogy intervenciójával a fennforgó ellentétek kiegyenlítésére hasson.

Ennek előadása volt a tegnapi kihallgatás tárgya. Ő felsége a pénzügyminiszter előadását a legkegyesebben tudomásul vette és elrendelie, hogy Lukács pénzügyminiszter maradjon Bécsben rendelkezésre, mert ő felsége a pénzügyminiszter előterjesztését megfontolás tárgyává akarja tenni. Ezen körülmény esetleg még egy kihallgatást tehet szükségessé.

A körülmények itt közölt autentikus előadása teljesen bebizonyítja azon jelentős alaptalanságát, mintha Lukács László pénzügyminiszter tegnapi kihallgatásán ama helyzetbe jutott volna, hogy neki felajánlott kabinetalakítással való megbízatást visszautasította.

Gróf Khuen Héderváry és Lukács László további intézkedésig Bécsben maradnak, azonban a mai nap folyamán

már előreláthatólag nem jelennek meg kihallgatáson ő felségénél.

*
Khuen Héderváry Károly gróf ma délelőtt megjelent a kabinetirodában, hogy a holnapra szóló meghívások iránt megtegye a kellő intézkedéseket. — Andrássy Gyula grófot és Tisza István grófot távirati uton értesítették, hogy ő felsége oketholnap kihallgatáson óhajtja fogadni. A kihallgatás órája még nem ismeretes és csak később fog a meghívottakkal közöltetni.

Bécsi hírek.

Bécs, okt. 15. A király délután Körber osztrák miniszterelnököt hosszabb magánkihallgatáson fogadta. Ugyakör a hadügyminisztériumban tanácskozás volt, melyen hír szerint a szabadalvű párt katonai programjáról folyt a szó. Héderváry ma kijelentette: holnap valószínűleg lesz már miniszterelnök.

Lukács László ma Bécsben fogadott egy hírlapíró, kinek a többi közlő azt mondta, hogy: Nem kormányalakításra hanem tisztán a békítés missziójára vállalkoztam.

Ha fáradozásom sikerül, a béke helyre áll, ellenkező esetben zavaros állapot jön. Én lehetségesnek látom a kibontakozást. A nehézségek nagyok, de van remény!

Végül kijelentette Lukács, hogy:

— Tisza István jelöltségében meghívásom következtében nem történt változás.

Bécsben biztosra veszik, hogy a holnapi kihallgatások Tisza kormányalakításra való megbízásával végződnek.

TAVIRATOR.

Zarándoklás Rákóczi sírjához.

Konstantinápoly, okt. 15. A Rákóczi zarándoklatot a román határon a román királyi kormány kiküldöttei fogadták és rendkívüli előzékenységgel Constanzaig kísérték. A társaságot Konstantinápolyban a rendőrségi főnök és egyéb hivatalnokok, dragománok, a nagykövetség tagjai és a konstantinápolyi magyarság, élen Széchenyi basával fogadták. A nagykövet saját gőzyachtját bocsátotta a bizottság rendelkezésére, mely élen Dessewly Arisztid elnökkel a nagykövetség palotájába ment. A nagykövet a társaságot rendkívüli előzékenységgel és szeretettel méltósággal fogadta. Kedden a St. Bengit templomban megható istentisztelet volt. A díszmisét Vosinszky Mór apát, ismert régészünk mondotta a lazarista atyák segédletével. A karokat apácák és zárdanövendékek énekeltek, a Szózatot és Himnuszt pedig az összes jelenlevők. Szadecky kolozsvári egyetemi tanár magasroptü beszéde mondott, Gyárfás Elemér pedig Féliszeghy Dezső Rákóczi sírjánál című ódáját szavalta. Rövid beszédek kíséretében koszorút tettek le: — Lung György városi tanácsos a székesfőváros nevében, Abauj, Baranya, Torontál, Szepes, Sáros, Zalamegyék törvényhatóságai, továbbá Pécs, Kanizsa, Karcag, Sopron, Szatmár, Munkács, Pozsony, Eperjes, Zenta, Győr és Baja városok küldötteik utján tettek le koszorút. Küldöttek még koszorút az Országos Kaszinó, a Lipótvárosi kaszinó, az Úgyvédi Kör, a Józsefvárosi Kör és két magyar holgy.

Az olasz királyi pár Párisban.

Páris, okt. 15. Az olasz király a két kamara elnökét, valamint Combes, Rouvier és Vallé minisztereket és az elnök mellé beosztott funkcionáriusokat a Sz. Mauricius és Lázár rend nagykeresztjével, Brusatti főszárnysegédet annak nagy tiszti keresztjével s a királyi kíséret tagjait annak tiszti keresztjével tüntette ki.

Páris, okt. 15. Az Elysée palotában adott ebéd rendkívül fényes lefolyású volt. A királyi párt hódoló szertartásokkal fogadták. 10 órakor kezdődött az olasz királyi pár tiszteletére rendezett diszelszólás. Mikor haza hajtottak, az utcákon hullámzó tömeg lelkes ovációkkal tüntette ki az olasz királyi párt.

Gabona tőzsde.

Budapest, okt. 15. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátolt. Szilárd irányzat mellett 25.000 métermázsa került forgalomba 2 és fél, közben 5 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonanemek kedvezők. Idő: esős.

Buza októberre	7.59—60
" novemberre	7.69—70
Rozs októberre	6.23—24
" novemberre	6.45—46
Zab októberre	5.33—34

VAROSI SZINHÁZ.

Okt. 16-án, pénteken B. bérlet.
másodsor

Éjjeli menedékhely.

Jelenetek a mélységből. Irta: Gorkij M.
Személyek.

Kostylew Ivanovits M.	Pataki Béla
Wasilissa, a felesége	Jeszenszkiné
Natacsa, nővére	Menszáros M.
Medwedew	Gönczi Gyula
Wajska Pepel	Klenovits Gy.
Klecsics Andrej Nitrics	Szilágyi Aladár
Anna, felesége	Ardai Ida
Nasztja	Hahnel Aranka
Kwacsnja	Havasi Szidi
Budnow	Karaes Imre
Satin	Krasznay Ernő
Szinész	Sebestyén Géza
Báró	Krémer Jenő
Luka	Faragó
Aljocska	Iványi Antal
Ferdefejű	Virágháti L.
Tatár	Cserni Béla
1 ső)	Nógrádi Sándor
2 ik (névtelen	Gazdácska L.
3 ik (mezitlábás	R. Nagy Gy.
4 ik)	Nagy József

Magyar Királyi Államvasutak
Budapest-balparti üzletvezetőség.

33345 szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak tulajdonát képező Alsó-Rákoson 1931—1934 hsz. telkeken levő jégművekre azokhoz tartozó jégvermek, jégházak, őrházak, lakházak, istálló épületek, kocsiszin, hidmérleg és mázsáló épület, vízduzasztó, jégtermelő rétek, erdő, szántó föld és termőrétek bérletére ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdetünk. A bérlet 1903 évi november 1-ével

kezdődik és tart azon időponttól számított 5 éven át, vagyis 1908 évi október 31-ig.

A bérleti feltételek az alulírott üzletvezetőség II. osztályában (Teréz körút 62 sz. I. em. 11) a rendes hivatalos órák alatt hétköznapon délelőtt 8 órától délutáni 2 óráig megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik is egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyegű és „Ajánlat a magyar kir. államvasutak alsó rákosi jégművek és tartozékainak bérletére e felirattal ellátott borítékba zárt, lepecsételt és két tanu előtt aláírt ajánlatok 1903 évi október 20-án déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség általános I. osztálya főnökénél (Teréz körút 62 sz. I. em. 6 sz. ajtó) nyujtandók be.

Bánatpénz fejében 1500 korona azaz egy ezeröttszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas érték papirokban legkésőbb 1903 évi október 19-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapest balparti üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál leteendő. Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénzképpen nem fogadtatnak el. — Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régebb árfolyam szerint jegyzet értékben, de sohasem névértéken felül fognak számítani. A készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

A bánatpénz letétele azajánlatban megemlített, de a letétről nyert pénztári letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül szabadon történik. Olyajánlatok melyekben vakarások fordulnak elő nem fogadtatnak el.

Budapest, 1903 évi október hó.

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

**DONOGAN
és
SOMOSSY**

Kunz József és Társa Utódai
DEBRECZEN, KISTEMPLOMBÁZÁR

Vászon, készfehérnemű mennyasszói kelengye.

A külön

szőnyeg osztályban
óriási választékban

függönyök, ágy és asztalterítők
butorszövetek, cocus lábtörölők.

Linoleum.

Olcso árak.

Előzékeny kiszolgálás

Csemege szőlő!

Fehér Chasselás kilógrammonként 12 krért kapható a

Szőlő és Bortermelő Szövetkezettel.

Simonffy-utca városi bérház.

Ugyanott felkötni való válogatott Bakar szőlő megrendelhető 1 kiló 20 krajcárért.

1146—1903. v. k. szám.

Arverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 3336—2 1903 számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Zs. Nagy János, neje Csige Mária, b.-ujvárosi lakosok részére Medgyessy Lajos debreceni lakostól 440 kor. tőke, ennek és pedig 390 korona után 1900 május 8-tól, 50 korona után pedig 1903 évi április hó 6 napjától számítandó 5 százalékos kamatai és eddig összesen 278 kor. 64 fillér perköltség erejéig 1903 évi augusztus hó 8-án bíróság lefoglalt és 1400 koronára becsült gőzgép és cséplő szekrényből álló ingóságok 1903 évi október hó 22-én délután 3 órakor kezdetét veendő és Debrecen határában, a szőlő és bortermelő szövetkezet mellett, ujosztású földön megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Debrecen, 1903 évi október hó 6-án.

Török Péter,

birói kiküldött.

Uj bodega.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudására juttatni, hogy

Első debreceni bodega

cimmel Kossuth-utca 6. szám alatt, közvetlenül a színház mellett, új bodegát nyitottam, a melyet költséget nem kimélve fényesen rendeztem be.

Uj üzletemben egész napon át színház után és éjjel is mindég **hideg** felvágottak, **csemegek**, **különféle italok** pontos kiszolgálás és **mérsékelt árak** mellett állanak a n. é. közönség rendelkezésére.

Szives pártfogást kér:

A tulajdonos.

9618
1903. Tk. sz.

Arverési Hirdetményi kivonat.

A debreceni kir. tszék. mint tkvi. hatóság közhirre teszi, hogy a Debreceni Első takarékpénztár végrehajtónak Kovács Mihály és társai ellen folytatott végrehajtási ügyében a debreceni kir. törvényszék (a debreceni kir. Jbíróság) területén levő, a debreceni 5603 szám tkjvben A + 5636. hrez. alatt felvett szőlőre az 1100 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási újabb árverés elrendelésekor, annak fogantatására határidőül az 1903. év november hó 12-ik napjának délután 3 óráját a kir. tszék árverési termébe kitűzte.

Kikiáltási ár a vételár, azonban az árverésre kitett ingatlan szükségesétől a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási árnak 10 %-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt a kikiáltásnak átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tszék. mint tkvi. hatóságnál és Debrecen város rendőrségénél tekinthetők meg.

A kir. tszék mint tkvi hatóságnál. Debrecen 1903. augusztus hó 29-én.

Hegedüs
kir. tszéki. bíró.

Uj tűzifa raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **gyermek-menház mellett, a lóvasut telepén** új tűzifa raktárt rendeztem be, a hol állandóan a legjobb minőségű tűzifát árusítok.

■ ■ A pontos ölezésért ■ ■
■ ■ felelősséget vállalok. ■ ■

Ugyanott vágott tűzifa is minden időben jutányosan kapható.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, tisztelettel

özv. Pollák Edéné.

Frisch-féle

szabadalmazott
alsónadrágok

Debrecen és vidékére
kizárólag

FEKETE JAKAB

férfi divat kalap és
fehérenemű üzletében,
Debrecen, főtér.

80 cat. holdas

igen jó talaju
tanyás birtok

ELADO

sámsoni or-
szágot mellett

Értekezhetni Debreczeni Jenő lég-
szeszgyár igazgatóval.

Szekelyföldi elsőrangú természetes alkalikus sós savanyúvíz.

A „Málnási Mária Forrás”

kiváló köptető és étvágyemelő szer.

Javasolva:

a torok, gége, légcső heveny és idült hurutjainál, a tüdőtuberculosis minden stadiumában, a gyomor és bélhuzam hurutos bántalmainál, vérszegénységnél, köszvény és izom esuznál.

Kapható:

Geréby Fülöp utódai, — Kontsek Gézánál, minden gyógyszerárban, drogueriában és fűszerkereskedésben.

Kutkezelőség: Brassó.

A magyar kir. belügy. Miniszter ur 36890/1902-számú
rendeletével a Málnási Mária Forrás számára a gyógy-
forrás elnevezést engedélyezte.

A külföldi Selters, Gleichenberg, Emsi drágább
vizeket bizonylatok szerint jóval felülmúlja.
Tisztán, felényi borral, tejjel összeöntve iható.

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.